

REGERINGEN

Regeringsbeslut

III:6

2016-02-04

S2016/00847/FST (delvis)

Socialdepartementet

Folkhälsomyndigheten
171 82 Solna

Uppdrag att genomföra insatser för att förebygga spelproblem

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att ge Folkhälsomyndigheten i uppdrag att genomföra insatser för att förebygga spelproblem. I uppdraget ingår att ta fram och sprida ett nationellt kunskapsstöd om spelproblem och hur de kan förebyggas, verka för samordning på nationell nivå, fortsätta att bedriva befolkningsundersökningen Swelogs samt överväga behov av uppföljningssystem och eventuellt förbereda ett sådant. Det ska finnas ett kunskapsstöd tillgängligt senast den 31 december 2016. Folkhälsomyndigheten ska inom ramen för sitt arbete särskilt uppmärksamma och sprida kunskap om hur man kan motverka att barn och unga börjar spela om pengar. Folkhälsomyndigheten ska även uppmärksamma skillnader mellan kvinnor och män.

Uppdraget ska genomföras i samråd med Socialstyrelsen och i dialog med Lotteriinspektionen samt med Utredningen om omreglering av spelmarknaden (Fi 2015:11).

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 april 2018. En delredovisning av hur arbetet fortskrider ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 oktober 2016 och 2017. Redovisningarna ska hänvisa till det diarie-nummer som detta beslut har.

Folkhälsomyndigheten får för uppdragets genomförande disponera 13 700 000 kronor under 2016. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg anslaget 6:2 Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel, anslagsposten 12 Insatser för att förebygga spelberoende (ram).

Bakgrund

Drygt två procent av den vuxna befolkningen är problemspelare. Det är betydligt vanligare med problemspelande bland män än bland kvinnor. Spelproblem orsakar sociala, ekonomiska och hälsomässiga skadeverkningar både för den enskilde och för anhöriga. Cirka 76 500 barn lever tillsammans med någon som är problemspelare.

Skadeverkningar av spel drabbar vissa grupper av befolkningen i högre grad än andra. Bland unga i åldersgruppen 16–17 år är andelen problemspelare fyra procent. Spelproblem finns i hela befolkningen men är vanligast bland personer i utsatta situationer, som t.ex. utlandsfödda och låginkomsttagare. Personer med spelproblem brukar i större utsträckning konsumera alkohol, tobak och narkotika än andra grupper. Det finns även ett samband mellan spelproblem och psykisk ohälsa.

Inom vissa delar av idrotten finns det en utbredd spelkultur som kan leda till problemspelande och även utgöra en grogrund för manipulation av idrottsresultat, s.k. match-fixning.

Kommunerna har inte något särskilt ansvar för att förebygga spelmissbruk eller sörja för vård av spelmissbrukare. Hälso- och sjukvården har ett ansvar för att förebygga och behandla spelberoende, precis som vid andra psykiatriska sjukdomstillstånd.

Riksdagen beslutade i december 2014 om en mer samlad styrning med kunskap för hälso- och sjukvård och socialtjänst (prop. 2014/15:1, bet. 2014/15:SoU1, rskr. 2014/15:71). Reformen innebär bl.a. att det från och med den 1 juli 2015 ställs krav på att myndigheternas styrning med kunskap ska bli mer samordnad, effektiv och behovsanpassad.

Det finns behov av ett behovsanpassat kunskapsstöd och vägledning till aktörer på nationell, regional och lokal nivå om spelproblem och hur de kan förebyggas. Folkhälsomyndigheten har genomfört insatser för att ta fram och sprida kunskap inom området. Bedömningen är att detta arbete bör fortsätta och vidareutvecklas, i enlighet med detta uppdrag.

Riksrevisionen har påtalat behovet av en formaliserad samverkan kring utveckling och genomförande av insatser som syftar till att minska risken för spelproblem, för att insatserna ska bli så effektiva som möjligt. Riksdagens Kulturutskott delade denna bedömning (Riksrevisionens rapport Staten på spelmarknaden, skr. 2012/13:52, bet. 2012/13:KrU3).

Folkhälsomyndigheten driver sedan 2008 befolkningsundersökningen Swelogs. Den kartlägger förekomst av spelande och spelproblem i Sverige. Det är angeläget med ett långsiktigt uppföljningssystem för att följa utvecklingen av spelproblem bland kvinnor och män, barn och unga i olika grupper av befolkningen och hur denna utveckling påverkas av olika risk- och skyddsfaktorer.

Socialstyrelsen har ett uppdrag att ta fram och sprida ett nationellt kunskapsstöd om stöd och behandling av spelmissbruk (S2015/05769/FST).

Närmare om uppdraget

Uppdraget syftar till att stödja ett effektivt och kunskapsbaserat förebyggande arbete på nationell, regional och lokal nivå. Arbetet bör, när så är lämpligt, samordnas med myndighetens insatser inom alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet, såväl som inom andra närliggande områden.

Utgångspunkten för kunskapsstödet ska vara målgruppernas behov. Det gäller dels behovet av ökad förståelse för vad spelmissbruk och problemspelande innebär, dels behovet av vägledning för att planera, organisera och genomföra förebyggande insatser. Målgrupper ska vara beslutsfattare och tjänstemän inom kommuner och landsting, personer som i sitt arbete kommer i kontakt med spelproblem inom t.ex. skolan, budget- och skuldrådgivning, fritidsverksamhet och delar av primärvården, som vårdcentraler och husläkarmottagningar eller motsvarande. Andra målgrupper finns inom statliga myndigheter med ansvar för spelfrågor eller områden med beröringspunkter till området. Även spelbolag och idrottsorganisationer samt andra organisationer inom det civila samhället med intresse av att motarbeta spelberoende utgör viktiga målgrupper.

Utgångspunkten för samordningen ska vara att verka för nationell samordning av statliga myndigheters förebyggande insatser inom spelområdet och, när så är relevant, inom andra områden som är relaterade till spelproblem. Syftet är att insatserna ska bli mer effektiva och få bättre förutsättningar att nå ut till målgrupperna. Såväl analys som insatser och åtgärder ska göras utifrån ett könsperspektiv.

Befolkningsundersökningen Swelogs ska fortsätta mäta omfattning och utveckling av spelproblem över tid och i olika grupper av befolkningen. Den bör även fortsätta att bidra till kunskap om risk- och skyddsfaktorer för att utveckla spelproblem. Folkhälsomyndigheten ska presentera resultat och analyser från undersökningen med utgångspunkt i behovet av kunskap hos aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Folkhälsomyndigheten ska vidare överväga om det finns behov av ett utvecklat uppföljningssystem avseende skadeverkningar av spel, t.ex. när det gäller sambandet mellan spelberoende och överskuldsättning.

Regeringen avser att avsätta medel för genomförande av uppdraget även under 2017. Medlen betalas ut under förutsättning att riksdagen beviljar medel för ändamålet.

På regeringens vägnar

Gabriel Wikström

Anna Brooks

Kopia till

Socialstyrelsen
Statens beredning för medicinsk och social utvärdering
Kriminalvården
Skolverket
Konsumentverket
Kronofogden
Lotteriinspektionen
Sveriges Kommuner och Landsting
Spelberoendes Riksförbund